

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrletno K 5.—, mesečno K 1.70. — Za inozemstvo celoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVIŠEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo:
Učiteljska Tiskarna, Franciskanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložitelj znakmo.

Telefon številka 118.

Kaj nas uči ljudsko štetje leta 1910.

Številke o ljudskem štetju leta 1910, so izšle in ne more se reči, da izkazujejo za nas veselo uspehe.

Sicer ne bomo imeli v Avstriji pravih števil, dokler bomo šteli ljudi po občevalnem jeziku — vendar s tem ni nič rečeno. Ako človek ne prizna slovenščine kot občevalni jezik — bi je ne priznal niti kot materni jezik — in potem je vseeno, kaj prizna. Seveda uradi imajo lažje stališče in marsikoga prisilijo, da se ne prizna za Slovence, ker je njegov občevalni jezik — nemški.

Torej natančnih števil nimamo. Kako se pogosto na našo škodo vrši ljudsko štetje, je pokazal Trst, kjer se je moralo ljudsko štetje obnoviti in so se drugič pokazale vse drugačne številke nego prvič. Revizija ljudskega štetja je bila le v Trstu, koliko naših ljudi so pripisali k Nemcem na Koroškem in Štajerskem imamo komaj pojem. N. pr. v Gradcu bi se pokazalo, da je dvakrat toliko Slovencev, nego so jih našli enako po drugih gorenjštajerskih mestih.

Številke bodo služile sedaj našim strokovnjakom, da bodo lahko presodili, kako je z nami. Izkazalo se bo, da raste na naši meji nemstvo in da se množi z našo krvjo.

Podali smo že par števil o ljudskem štetju, naj jih spopolnimo. Naravno je, da se narodi množe, toda ne množe se vsi narodi enako in v Avstriji se godi poseben čudež, da se narodi ne množe tako, kakor se množe, ampak, da je prirastek Slovencev v desetih letih n. pr. le 5,04 procente — dasi iz krstnih knjig lahko dokažemo, da smo tako plodoviti, da bi se morali pomnožiti s prirastkom 12 procentov. Kam je šlo torej 7 procentov? — Deloma v Ameriko. Tam je nad 100.000 Slovencev. Toda izseljevanje v Ameriko je bilo v zadnjem desetletju manjše, nego v prejšnjem desetletju. — Drugi naši ljudje so propadli potujčevanju. Največ Slovencev požre naša severna meja. To je že jasno dokazal Mackovšek v svoji statistiki Slovencev. V desetih letih — torej od leta 1900 do 1910. je vzraslo število Nemcev v Avstriji za 779.327, kajti leta 1900 je bilo 9.170.939 Nemcev v Avstriji, leta 1910. pa jih je bilo — 9.950.266. To je znamenje, kako Nemci rastejo — pa ne po svoji lastni plodovitosti — ampak množe se s potujčevanjem. Na Češkem so n. pr. s privatnim ljudskim štetjem dokazali, da je skoraj en milijon čeških ljudi vpisanih med Nemce. Ko bi se izbrisali tudi drugi, pomencenci, bi — Nemcev ne bilo tako veliko število.

Čehov je prirastlo v desetih letih skoraj pol milijona — namreč 480.586. Leta 1900 jih je bilo 5.955.397, leta 1910. pa 6.435.983. Prirastek je torej 8,07 procent — za 3 procente več kot pri Slovencih.

Tudi drugi narodi kažejo večji prirastek nego Slovenci.

Poliakov je bilo leta 1900 4.259.152, sedaj jih je 4.967.984. Torej jih je 708.832 več, kar pomeni, da so se bolj pomnožili nego Nemci.

Rusinov je bilo leta 1900 3.375.576 — sedaj so jih našli 3.518.854 — torej 143.278 več.

Srbokratov je bilo (v avstrijski polovici) 711.380 — sedaj so jih našli 783.339 — torej 71.954 več.

LISTEK.

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

In vendar je bilo moje ime dobro znano, ne samo pri tistih, ki so služili z mano, nego celo pri Angležih. Ko sem postal na pravkar popisani način njihov jetnik, so pazili bistro name in se čuvali na vsi moč, da jim tako nevaren nasprotnik ne uide. Dne 10. avgusta so me že spravili na ladjo, da me prepeljejo na Angleško, in preden je bil mesec pri kraju, sem tičal v veliki ječi, ki so jo bili zgradili za nas v Dartmooru. Pri nas Francozih je imela naslov »Hotel français et Pension«, kajti vsi, kar nas je bilo, smo bili hrabri možje, ki se niso povešali glave, čeprav so tičali začasno v nesreči.

V Dartmoorsko ječo so zaprli le tiste oficirje, ki so se branili dati častno besedo, večina jetnikov pa je bila mornarjev in prostakov. Gotovo se čudite, da nisem dal častne besede tudi jaz, ker bi bil s tem postal deležen olajšav kakor moji tovariši. No, branila sta mi pač dva vzroka, po mojem mnenju tehtna dovolj.

Prvič je bila moja samozavest tako močna, da nisem dvomil ni malo o možnosti bega. Nadalje pa je bila moja rodbina sicer odlična, toda nikakor ne bogata, in srce mi ni dalo, zateči se k pičlim dohodkom svoje matere. In čisto nič me ni mikalo, da bi se dal prekašati purgarjem tega malega angleškega mesteca, ali da bi zavoljo pomanjkanja sredstev ne mogel izkazovati damam, ki bi jim ugajal, majhnih pozornosti. Zavoljo teh raz-

Rumunov je prirastlo 19,12 procent — Italijanov 5,68 procent — torej kažemo Slovenci najmanjši procent 5,04.

Naša življenska moč pa je mnogo večja — kaj nas torej slabi? Saj imamo zdrav narod! Statistika izseljevanja je pokazala, da med vsemi avstrijskimi deželami Kranjska — najbolj trpi pod izseljevanjem. Ljudstvo se je pomnožilo le za 3 odstotke — vsled izseljevanja. Izseljevanje pa priča o slabih gospodarskih razmerah. Štajerska nasprotno izkazuje v slovenskem delu večjo plodovitost — nego v nemškem — pa se Nemci bolj množe — nego Slovenci.

Iz tega se vidi, da na eni strani nas uničuje izseljevanje — na drugi potujčevanje. Oboje je posledica slabih gospodarskih razmer!

Iz števil ljudskega štetja se moremo marsikaj učiti — da bi se le tudi kaj naučili.

S svojim delom v tujih krajih krepimo tuje narode — s svojim potujčevanjem krepimo tuji življenj prav na naši narodni meji. Tako so drugi vedno silnejši — mi vedno slabši. Drugi se množe z 8 do 9 procent — mi s 5 procenti — ako ne rastemo enako z drugimi, je to za nas slabo znamenje.

Nadaljno in natančnejše preiskovanje in poučevanje, ki sledi iz števil, prepučamo drugim — hoteli smo le po prvih številkah opozoriti na to, kar se vidi na prvi pogled. Ze iz tega se vidi, kaj nam je storiti.

Nekaj misli o abiturijentskem sestanku.

Čenjeno uredništvo! Pod gornjim naslovom je izšel v petkovi številki vašega cenj. dnevnika dopis, ki ga ne smemo preiti brez zavrnitve gotovih, v njem se nahajajočih mest. Ze od nekdanj je narodno-radikalno dijaštvo cilj liberalnim, socialno-demokracijskim in klerikalnim puščicam in v zadnjem času so napadi izredno pogosti. Na napade imamo navado odgovarjati v svojem glasilu »Omladini«, to pot pa smo prisiljeni braniti svoj ugled v dnevnem listu, predvsem radi tega, da povdarimo značilno dejstvo, ki je vsebujejo vsi napadi na narodno-radikalno strujo, namreč, pavšalno napadanje, govoričenje in pisanje kar vprek, ne da bi se mogel navesti en sam slučaj, ki bi bil količkaj obtežen za nas. Za priliko vzemimo takoj petkovi dopis, ki ga moramo zavračati. Sklicuje se narodno - radikalno - socialistično-napredni abiturijentski sestanek in v pozivu na ta sestanek se med drugim piše: da tako radikalni kot socialisti niso zadovoljni z razmerami v akademskih društvih, da vladajo v teh razmere, nevedne misli radikalizma in socializma, da propada struja, da so nje pristaše nekako narodno blazirani, da je delo v društvih enako ničli, da tako počenjaje rodi odpor v poštenih dušah, da spada svobodomiselnost v delokrog takozvanih (!) svobodomiselncev, da ne razumemo nalog socializma, itd. Vse te trditve pa so zgubile na pomenu, ker niso z ničemer podprte, pavšalno napisane in nosi poziv radi tega pečat neokusnosti in postavlja narodno radikalno strujo hote ali nehoti v sumljivo luč. Kar se tiče nezadovoljnih socialističnih radikalcev, je stvar jasna kakor beli dan: narodno-radikalni program in socialno - demokracijski sta si v principu nasprotna z ozirom na narodnostno in razredno stališče obeh. Pri-

logov sem se dal rajši zapreti v bedno dartmoorsko ječo.

In zdaj boste slišali o mojih avanturah na Angleškem in izvedeli, s kakšno pravico je mogel Wellington trditi, da ima njegov kralj mene.

Da vam nisem pravkar objubil govoriti o sebi — do polnoči bi vam lahko pravil zanimive zgodbe o Dartmooru samem in o čudnih rečeh, ki so se zgodile tam. Bogme, bolj čudnega kraja še nisem videl! Zgrajen je sredi široke, puste pokrajine, je služil v bivališče sedem do osem tisoč ljudem, izmed katerih je bila večina videla mnogo velikih bitk. Dvojni in trojni zidovi, jarek, čuvaji in vojaki so jih stražili — toda le poizkusite natlačiti ljudi v en hlev! Uhajajo posamezno, po dva, in v celih tropah; potem so grmeli kanoni, in celi oddelki vojakov so jih odhajali iskat. Zaostali pa so se smejali, peli in kričali: »Živel cesar!« dokler niso straže, blede od jeze, namerile pušk na nas. In potem smo imeli svoje čedne male punte in so pridrali vojaki in kanoni iz Plymoutha, ki smo jim zopet rjuli nasproti: »Živel cesar!« kakor da nas morajo slišati do Pariza! Da, da, gibčen narodič smo bili v Dartmooru in smo imeli veselje nad tem, da smo skrbeli za gibanje tudi v svoji okolici.

Bodi vam povedano, mes amis, da smo imeli jetniki tam svoje lastno sodišče, v katerem smo sodili drug drugega in odmerjali kazni, če je storil kdo kaj zlega. Kaznovala se je tatvina in pretep, najbolj pa izdajstvo. Kmalu po mojem prihodu je izdal neki mož iz Rheimsa, Meunier poimenu, da hoče nekaj tovarišev pobegniti. Kdovekaj je bilo vzrok, da ga niso mogli še tisti večer odstraniti izmed tovarišev, ki jih je bil izdal, marveč so ga pustili pri jetnikih, dasi je prosil in se valjal tarraje po tleh.

Predsedništvo eksekutive nar.-radikalnega dijaštva.

DOPISI.

Iz divnega našega Bleda se nam poroča: Tejci najdejo tu letos mnogo novega. Odprta so senčnata, razna sprehajališča do čistiljivega gradu, raz katerega restavracije živjaš najdivnejši razgled po prelepi Gorenjski in na jezero. Kopeji ob vznožju Grada so razširili za 100 kabin. Preuredila se je pošta, v vseh ozirih za promet in občinstvo prikladno; pošiljatve se dostavljajo potom velikomestnega voza ne da bi trehalo hoditi na poštno čakalnico. Na mesto stare pošte je prišla nova, z vsemi potrebščinami opremljena kavarna. Prava sreča, da je prešlo Mallnerjevo posestvo v roke zmožnega moža, ki je zunanje lice prekrasno prenovil in osobito več notranji regime hotelov in dependence prelepo uredil in opremlil. Napravile so se tri garaže za avtomobile in dve novi pasaži. Zdraviški list izhaja točno vsak teden. Zelo je ustrezno v vseh ozirih in prava potreba je bila, da imamo okusno urejeno in znatno razširjeno lekarno, v kateri se dobe najboljše in najmodernejše medikamenti in druge potrebščine. Vse to pripisujemo osvęženemu pogumu po lanski dobri sezoni; dokazuje to, kako pojmijsi domačini Blejci napredovati. Zares skrajni čas bi bil, da se jim pride na pomoč z najvišjalnejšimi napravami, z vodom, elektriko, telefonom in kanalizacijo in to v resnici in z dejanji ter ne le z večnimi ob-

ljubami. Poleg gostov znamenitih imen, o katerih smo že zadnjič poročali, pride semkaj tu sloviti rojak dr. Plečnik iz Aleksandrije ter namerava ordinirati v hotelu Steidl od 15. julija dalje, kar bode zlasti ustrezalo tujcem do dobra izpovedati. G. dr. Plečnik je namreč specialist za prsne in kožne bolezni ter veče vsem svetovnim jezikom. Tudi zaželjena zobozdravnika dobi stalno veleznanj Rikljev zavod. Promet in razvoj letovišča se bode letos torej znatno povzdignil in le želimo, da prvocvita na ugledu in blagostanju ta naš najlepši kraj slovenske mile domovine.

Iz logaškega okraja. Pri zadnji uradni učiteljski konferenci sta bila članom c. kr. okrajnega šolskega sveta izvoljena brez najmanjše agitacije skoraj enoglasno vrla naprednjaka gospoda Leopold Puncuh in Peter Repič. Ni ga menda na Kranjskem okraja, kjer bi bilo učiteljstvo tako ponosno, zavedno in vestno, kakor je učiteljstvo okraja logaškega. Odkar je bil prestavljen zabavljeni uskok S., ni bilo nobene disciplinarne preiskave več. To dela učiteljstvu vso čast. Zato pa tudi odločno odklanjam in zavračam v izjavi v »Slov. Narodu« namigavanje, kakor da bi bil kdo ostal pri banketu v Planini na pijači ali smodkah kaj dolžan. To je aroganca in nesramna laž, ki jo najodločneje odklanjam od ponosnega učiteljstva. Priča sem bil, ko je častiljiv mož po odhodu idrijskega učiteljstva dal za vrček piva in za četrtinko vina I K in odšel, ne da bi hotel vzeti le vinar nazaj. In potlej naj se nam očita nepoštenost! Pisec take perfidnosti zasluži, da bi jih dobil par po zobeh. Ker ga vsaj dozdevno poznamo, bomo z njim obračunali pri bodoči konferenci. Poturica je res vedno slabši, nego Turek.

Iz Novega mesta. (Katoliška morala v pravi luči.) Afera novomeškega kapiteljskega korarja Zlogarja v zadevi članka »Pod svobodnim solncem« postaja čim dalje bolj zanimiva. Pokazala je katoliško moralo v pravi luči. Ker bo ta morala predmet prihodnje porotne razprave, ne bo prenapačno, če se javnost že sedaj seznanj z lučjo katoliških moralistov. Meseca marca je v »Dolenjskih Novicah« izšla kritika »Pod svobodnim solncem«. Članek napada mestnega župana in mestni zastop. Novomeška uprava v sedanji dobi res ni taka, da bi jo kdo mogel posebno pohvaliti. Toda na tej kritiki se na prvi pogled vidi zgolj maščevanje klerikalnih petelinov. V tisti dobi se je namreč pletla preiskava proti kandidatskemu županu in tovarišu v Prečini. V revanžo so se klerikalci vrgli na upravo novomeškega županovanja. Zlogar je odgovorni urednik »Dol. Novice«. Prijeli so najprvo njega. Pri hišni preiskavi niso seveda ničesar našli, kar so iskali. Tožba je šla svojo pot naprej. Gosp. Rozmanu pa je bilo največ na tem ležeče, da izsledj tudi pisca dotičnega članka. Zaslišano je bilo vse tiskarniško osobje, pa seveda brez uspeha. Nazadnje je bil v »Katoliški tiskarni« zaposleni knjigovez Seifert toliko nepreviden, da je povedal, da on sicer ve, kdo je članek pisal, toda on tega ne pove. Ker so vsi opomini ostali brezuspešni, so Seiferta pritiskali v nekaj preiskovalni zapor. Pa mož je tudi tukaj trdovratno molčal. Jezilo pa ga je, da mora po nedolžnem trpeti za druge krivce. Mož je vsled tega zbolel, iz zapora so ga poslali v bolnico. Koliko gorja in solza je prestala in prelila njegova žena, hodila je od Poncija do Pilata, da bi ji vrnila moža, očeta neprekrbljene družine! Vse to sta videla in

naš »venture bleu«. Ni čnda, da so Angležem obrzi žareli zadovoljstva, kadar so me slišali govoriti tako korektno!

Oficirji smo stanovali po dva v eni celici, in krivo bi bilo reči, da mi je bila ta naprava jako povšeči, kajti moj sobni tovariš je bil artiljerist Beaumont, ki ga je vjela angleška konjenica pred Astorgo.

Res nisem videl v življenju mnogo takih, da se ne bi bil mogel sprijazniti z njimi, kajti moj značaj in ves moj način občevanja z ljudmi — a čemu bi razlagal, kar je znano že zdavnaj? Toda Beaumont ni imel nikdar smehljaja za moje vesele šale, nikdar umevanja za mojo žalost. Sedel je po cele ure in strmel vame s svojimi čemernimi očmi, tako da sem mislil včasih, da mu je dveletno jetništvo vzelo razum. Oh, kako sem včasih hrepenel, da bi sedel na njegovem mestu stari Bouvet ali katerikoli mojih prejšnjih tovarišev! No, tega ni bilo, moral sem izkušati živeti z njim. Ker je bilo jasno kakor beli dan, da ne morem misliti na beg, ne da mu zaupam svojo tajnost, sem mu začel metati tintnam kako besedico; sčasoma sem govoril jasneje, dokler se mi ni zadelo, da je voljan, udeležiti se mojega smellega čina.

Zdaj sem se lotil temeljitega preiskavanja sten, tal in stropa, ali videl sem v svoje veliko razočaranje, da je vse zelo močno in solidno. Vrata so bila železna, opremljena z jako močno ključnico in mrežo, skozi katero je pogledal stražnik vsako noč dvakrat v celico. V tej pa razen obeh postelj, dveh stolov in umivalnikov ni bilo prav nobene druge priprave. In to mi je tudi zadoščalo: kje pa sem imel preteklih dvanaest let takšno razkošje? Toda kako pobegniti?

(Dalle)

slišala dva katoliška moža: Kapiteljski vikar Supin ter klerikalni profesor — ali kakor mu je Blaž pri obravnavi očital: koritar Sever. Onadva sta vedela, da Seifert s svojo družino vred po nedolžnem trpi, da trpi vse tiskarniško osobje. Le besedico bi bila rekla, pa bi vsega tega ne bilo. Toda onadva sta molčala, se veselila in vživala prostost, med tem ko je njuni prijatelj in somišljenik po nedolžnem trpel v zaporu. Vidite ljudje božji, tako je katoliško usmiljenje, katoliško poštenje in moštost kršćanskega duhovnika in katoliškega profesorja. Niti lastnega somišljenika in prijatelja ne pardonirajo, kadar jim gre za lastno kožo. Med stavci je vsled tega članka postal nevaren Blaž. Tega je katoliški najemnik ali vodja katoliške tiskarne nadvse pobožni Hrvat kratkomalo vrgel na cesto. S tem so gospodje mislili, da so dovolj zavarovani. Nekeč ko so bili katoliški poštenjaki pri litru vina sami med seboj, je eden vikarja ostrasil, češ, kaj pa če bodo tebe silili do prisage. Vikar je odgovoril, da njega kot katoliškega duhovnika sploh ne morejo prisiliti, da bi prisegel. Tako daleč gre katoliška domišljavost! Ali božji mlinci, če tudi počasi meljejo, meljejo pa gotovo. Prišla je tista za klerikalna koritarja Severja in Stoparja — tako ju je namreč Blaž tituliral pri sodni obravnavi — usodepolna noč, ko so se sprijeli na Glavnem trgu. Po izpovedbi profesorja Stoparja je Blaž takrat nekaj namigaval, da on že ve, kdo je tisti članek spisal. Na to sta mu katoliška možakarja nagrozila, da če to izda, bodo že poskrbeli, da še pet let ne dobi nobene službe. O tem se je razpravljalo pri znani aferi Stopar-Sever-Blaž pred okrajnim sodiščem. To je prišlo tudi v javnost. Preiskovalni sodnik je to priliko pograbil in pustil vse tri zaslišati. To se je zgodilo te dni. Zdej sta prišla vikar in Sever v nemalo zadregu. Vedela sta, da Blaž dobro ve, kdo je tisti članek spisal. Vedela sta tudi, da bosta morala prisesti. Če trdita, da ne vesta kdo je avtor članka, sta v nevarnosti, da ju Blaževa izpoved potlači noter zaradi krive prisage. Če pa povesta resnico, si sama sebi zadregata vrv okoli vratu. In glejte ljudje božji to katoliško moralo! Še le po preteku 5 mesecev sta ta dva katoliška moža našla izgubljeno resnico. Profesor Sever je izpovedal, da je on bil tisti, ki je članek prvi spisal. Vikar Supin pa je priznal, da ga je on prepisal in primerno razširil in dase je njegov rokopis tiskal. Sever je še pristavil, da je on sploh vse pustil prepisati, kar je pisal za »Dol. Novice« in da ga je Blaž nekeč, ko so do ranega jutra krolkali, v kavarni še pokaral, češ, zakaj on svojih rokopisov ne izda iz rok v tisk. Za njima pa pride Blaž na vrsto. Kot črkostavec je odklonil vprašanje čigav rokopis je bil stavljen. Povedal pa je, da Sever ni govoril resnice, ko je izpovedal, da mu je on, Blaž, sploh kaj omenil v kavarni glede rokopisov. Severjeva izpoved je raditega ni verjetna, ker je bil takrat pijan kot kanon. Izpil je 9 »korenčkoy« brinovca, prišel pa je že v kavarno vina sir do grla; zato je nemogoče, da bi se Sever sploh kaj spominjal, kaj se je tisto noč govorilo v kavarni. Blaž pa o Severjevih rokopisih takrat sploh govoril ni. Zadnje »Dol. Novice« priobčujajo kratko vest, da je vikar Supin sedaj priznal, da je on avtor inkr. članka. Pozabile pa so povedati, kar smo mi zgorej povedali. Supin kot katoliški duhovnik bi bil moral čutili toliko poštenja in moštosti v sebi, da bi bil to, kar je čez pol leta prisiljen moral priznati, storil vsaj takrat, ko je njegov prijatelj in pristaš radi njega po nedolžnem trpel v zaporu. Ampak taka je katoliška morala v pravi luči!

POLITIŠKA KRONIKA.

Češko-nemška spravna pogajanja, o katerih se je še pred par dnevi trdilo, da se bližajo svojemu zaključku, kar bi pomenilo delazmožnost češkega deželnega zbora in rešitev vseh spornih jezikovnih vprašanj med Čehi in Nemci, so zopet naenkrat zastala in se stanje istih promatra jako pesimistično. V pogajanjih zadnjih dni sta se pojavili dve težko preokračljivi težkoči; prva obstoji v češki zahtevi, da zahtevajo Čehi v vseh državnih uradih v Pragi popolno enakopravno dvojezičnost, kar pomenja uvedenje češkega notranjega jezika, isto zahtevajo Čehi tudi glede poštinih uradov v čeških krajih, glede obeh težkoč so se že vršila kompromisna pogajanja, v drugem vprašanju so Čehi pripravljani na kak kompromis, glede prvega pa vstrajajo najodločnejše na svojem stališču in izjavljajo svojo zahtevo kot neizprijemljivo. Zategadelj pa je zopet vse delo v spravnih komisiji jako negotovo in je zastalo popolnoma.

Italijansko-francoska ententa. Povodom italijanske akcije pred Dardanelami so se naenkrat pojavile vesti, da obstoji tajen rusko-italijanski dogovor, ki se je sicer raz merodajna mesta odločno dementiral, a da bi res tak dogovor ne obstojal, o tem pa še danes ni nikdo prepričan. Sedaj pa so se pojavili glasovi o francosko-italijanski ententi, a te glasove je potrdila najmerodajnejša oseba namreč Barrere, francoski poslanik v Rimu, ki je govoril povodom francoskega narodnega praznika in povdarjal, kako velik uspeh je doseglo francosko-italijansko zblizanje, ki je prešlo vsled splošnih potreb v entento, ki je rodila mnogo uspehov in bila odlična element evropskega ravnesvaja. Barrere je nadalje povdarjal, da te entente obstoje že danes, da bo obstojala tudi nadalje v korist obeh narodov.

Vprašanje sredozemskega morja je kot posledica italijansko-turške vojne zopet na dnevnem redu, o tem vprašanju piše sedaj turinska »Stampa«: Vsi problemi Sredozemskega morja so za današnji dan še prezgodnji. Italija misli sedaj le na svoj konflikt s Turčijo in je trdno uverjena, da je Francija prva država, ki bo službeno priznala italijansko suverenost nad Sibirijo. Predno pride torej do novega srednjemorskega dogovora mora Ita-

lija počakati, da zve stališče srednjih veselij, kako zavzameo napram dogovorjenim dogovorom glede priznanja suverenosti. Ravno tako pa Italijo ne razburja vprašanje, glede obnovitve trozveze, kar je Italija dokazala s svojim postopanjem vedno in dosledno da se je držala trozveznih dogovorov.

DNEVNI PREGLED.

Kranjsko deželno gospodarstvo pod kuratelo? Med Jugoslovani iz polpreteklega časa poznani in zloglasni baron Leopold Clumecy sourednik avstrijske revije »Oesterr. Rundschau« piše v zvezku XXXI. sešitek 2 z dne 15. julija 1912 med drugim v članku: Politische Uebersicht, da so v prvi vrsti slaba finančna stanja posameznih avstrijskih dežel vzrok, da renta vedno pada ali da si ne more opomoči in posebno pa je vzrok veliki finančni bedi demagogija, — dobesedno: »welche einzelnen Landesstuben zu einer Finanzgebarung drängt, die manchmal fast schon nach der Verhängung der Kuratel ruft!« (Demagogija, ki silí nekateri deželne zbornice k takemu finančnemu poslovanju, ki vpije večkrat po kurateli.) Baron Chlumecy je brezdvomno na mislih imel finančno gospodarstvo vojvodine Kranjske, ker si z vso gotovostjo lahko mislim, da mu je dobro znana zaslula brošura c. kr. dvornega svetnika pl. Fr. Šukljeta!

»Napredni Slovencei — vsi na krov!« Glasilo najnesramnejših denuncijantov med nami, ljubljanskega škofa organ »Slovenec« je napadel naš prvi in najuglednejši denarni zavod v svoji 158. številki dne 13. julija 1912. leta. Pod plaščem objektivnosti in skrbnosti, češ, ker ima Mestna hranilnica uložene denarje vseh slojev, spodbujajo za vsak denarni zavod potrebni predpogoj — namreč neomajno in nemejeno zaupanje s tem, da trdi, da hranilnica slabo gospodari z poverjenim je denarjem, ker ne dobiva od »Narodnega doma« nič obresti! Tu se gre za sistematične napade na društva in zavode, ki imajo pretežno večino napredno mislečih ljudi v svojih zastopstvih! Pred dvema letoma vehementni napad na družbo Sv. C. in Metodaja, trdeč, da kdor da samo en vinar za Cirilmetodarijo, ta se ne more več šteti med pravoverne katoliške kristjane! Nesramna zloraba verskega čustvovanja! Sedaj pa napada hranilnico ali z namenom, da bi škodoval jej na zaupanju ali pa, da prekrije slabotne strani v lastnih stavbah: Katoliška tiskarna, Ljudski dom, Union, Gospodarska zveza etc. etc. Kdo ve? — Kakor pa je bil nesramni in lopovski-zavratni napad Ciril-Methodovi družbi le v gromotno korist, tako naj se obrne brezstridno obrekovanje v naš blagoslov; zato pa vsi Slovenci na krov, ko je treba varovati naše življenske interese!

Kaj se čita med vrsticami? »Slovenec« piše v št. 158. dne 13. julija t. l. v svojem članku o »Mestni hranilnici« med drugim tudi tole: »To ni samo v interesu Mestne hranilnice ljubljane, ampak tudi v interesu mestne občine ljubljanske. — ki je prevzela garancijo za obveznosti svoje hranilnice.« — Po statutu iz leta 1844. imajo le hranilnice ono svojstvo, da se smejo vanje naložavati od sodnih pupilarni novci nedoletnih otrok etc. — To je ona neznosna točka, ker uživa Mestna hranilnica brezmejno (pupilarno) zaupanje, kojega pa Ljudska posojilnica po svojih statutih ne more imeti. — In S. L. S. dela na vse parne moči na to, da bi se občina oprostila obveznosti napram hranilnici — zato je pa ustanovila tudi »Hranilnico kmečkih občin«. — Sapienti sat.

Blamirani kraljevski komisar. Včeraj smo poročali, kako je bil oproščen odlični hrvaški koalicijski politik, varaždinski župan dr. Pero Magdić raznih hudodelstev, ki mu jih je naprtil na rame kraljevski komisar Cuvaj, ter bil obsojen le radi tega, ker je žalil in oklofutal nekega klerikalca. Ta Cuvajeva blamaža je skrajno občutna, ker je hotel Cuvaj zahteti udarec vsi koaliciji; toda pošteni sodniki so spoznali resnico; seveda bodo sedaj trpeli sodniki, kakor je trpel oni sodnik, ki ni obsodil Modrušana, dasi je to Cuvaj hotel. Razsodba varaždinskega sodišča jasno izpričuje, kakih sredstev se poslužuje Cuvaj napram političkim nasprotnikom. A najznačilnejše je na vsem dejstvo, da Cuvaj ni hotel Magdića ubiti političko, hotel ga je uničiti tudi materijelno in to s suspenzijo od advokature! Magdić je bil tudi varaždinski župan, tudi radi to mesto ga je hotel spraviti, a ker to ni mogel storiti temeljem sodne rozsodbe, storil je to za svoj stan nasilni način, razpustil je varaždinski občinski svet in imenoval komisarja! Toda komaj je doživel Cuvaj ta moralni poraz že išče novih žrtev, včeraj se je namreč začela pred zagrebškim sodiščem obravnavati napram odvjetniku in srbskemu politiku dr. Srgjanu Budisavljeviću radi hujškanja proti oblasti. Ko je bil namreč neki časnikan obsojen radi kritike o poslovanju sodišča, je uložil Budisavljević pritožbo, v kateri je povdarjal, da diktrira obsodbe političko prepričanje, da pa je jako nevarno, ako se vlačí politika v sodno dvorano. Radi te kritike sedi Budisavljević sedaj pred sodiščem, in kdo ve, ako bodo imeli zagrebški sodniki toliko poguma, da bodo sodili po vesti tako, kakor so varaždinski. Dr. Budisavljević je eden najznačilnejših politikov v srbski samostalni stranki in bil odličan zagovornik v zagrebškem veleizdajskem procesu. Svoje dni pa je v saboru razkrinkal začetek tega procesa in zgodovino Nastičevih »dokumentov«! Glavni vzrok današnje razprave bo vsekakor ta »krivda« dr. Budisavljevića.

Nasprotniki boga, vere, morale, zakona in cesarja. Tendence klerikalnih listov so, kakor znano, vse enake. Princip klerikalnih listov je, denuncirati napredne liste radi brezverske nemoralne, protizakonite in antidinastične pisave. Take komedije uganjajo pač vedno le oni, ki so v notranjosti prav taki, kakoršne prikazujejo naprednjake. To nam dokazuje ja-

ko zanimiva konfiskacija splitskega hrvaškega klerikalnega lista »Dan«. Urednik tega lista je duhovnik Ante Glumac, glavni sodnik pa katehet Ante Alfirević. List je last splitskega semenišča in obstoja iz samih denuncijacij proti naprednjakom, katerim očita bogokletstvo in antidinastičnost. Čujte in strmite! Ta strogo »nabožni«, ta strogo »katoliški« in strogo »dinastični« list je bil dne 20. junija zaplenjen iz sledečih sodnih razlogov: 1. V zaplenjenem članku se žali dolžno spoštovanje napram Njegovu Veličanstvu cesarju. 2. Napram drugim članom cesarske hiše; članek je sposoben, da hujša druge proti načinu vladanja v Avstriji. 3. Članek obsega preklinjanje boga potom tiska, kaže preziranje krščanske vere in razširjanje brezverstva. 4. Ponižuje se nauki in uredbi krščanske vere. 5. Članek vsebuje nemoralna in po zakonu prepovedana dela. Tako torej razlogi o tej nad vse zanimivi konfiskaciji duhovsko-klerikalnega lista. Mi se tej konfiskaciji čisto nič ne čudimo. Klerikalizem ni bil še nikdar verski, še manj pa dinastičen. Nasprotno! Klerikalizem je spravljal že mnogo držav na rob propada in uničil mnogo dinastij, vero pa izrablja samo v svoje umazane agitacijske namene. Ta tendenca odseva iz vseh klerikalnih listov.

Promocija. Jutri ob tri četrt na 12. dopoldne bo v slavnostni dvorani dunajskega vseučilišča promoviran doktorjem vsega »zdravilstva g. Ivan Pintar, sin g. Luka Pintarja, ravnatelja ljubljanske licealne knjižnice. Naše iskrene čestitke!

Iz Celja. Tudi našim klerikalcem pokojni Aškerc še vedno ne da miru in hijenske duše porabito vedno zopet vsako priliko, da oskrbnijo nlegov spomin. Sedaj jim zopet ne da miru njegov pogreb, in mariborsko »Stražo« skrbi, kdo ga bo plačal, ker je ljubljanska občina sklenila prispevati samo en del. Eno je gotovo: Kakor se klerikalci ne sramujejo hoditi beračiti bodisi berne, bodisi za nove cerkve, bodisi za klerikalna društva in pa za svoje liste k »najzagrizenejšim« (kakor jih sicer po svojem časopisu psujejo) liberalcem, tako bi se naprednjaki sramovali v dno duše, porabiti le en vinar iz umazanih klerikalnih rok za stroške Aškercovega pogreba. Naj bodo torej brez skrbi in prepustijo to stvar mirno naprednjakom, ki bodo znali v polni meri storiti svojo dolžnost napram umrlemu duševnemu velikanu

Iz Celja. Naši klerikalci se sicer radi »zatekajo v Narodne dome, ker sami nimajo za svoje prireditve primernih prostorov, n. pr. v Mariboru, v Ptujju, v Brežcah in tudi v Celju. Toda sicer so jim ti Narodni domi trn v peti. Mariborska »Straža« se je sedaj zopet začela zaganjati v te naprave. Povod ji je dal dr. Krekovič govori na občnem zboru štajerskega pododbora ljubljanske klerikalne zadrudne Zveze, kjer je ta mož govoril o Narodnih domovih kot škodljivih naroda. Zdej pa seveda caplja za njim, ki ne more pojmiti, kaj so posebno pred desetletji pomenili pri nas na Štajerskem Narodni domi, tudi mariborska »Straža« in psuje ta, še nedavno edina zatočišča narodu, življa v naših pomemčenih mestih za hrvaške naprave, s katerim so liberalci težko obremenili narod in mu prizadali z njimi veliko škodo itd. Pretekati se z denuncijanti okoli Straže, bi bilo nespametno. Pravimo le: kadar bodo vsi klerikalni »Ljudski domi« na Slovenskem toliko napravili za narodni razvoj in narodno probujo, kakor je to storil eden edini »Narodni dom«, šele takrat bodo tudi oni imeli pravico govoriti o koristih ali škodah »Narodnih domov«.

Miljonsko zbirko za narodni sklad so pričeli štajerski naprednjaki. Miljon vinarjev hočejo nabrati do prihodnjih volitev. Nekateri narodnjaki so se že odzvali in uposlali doslej takom par dni nad 5000 vinarjev. Prirediti se namerava tudi več veselic in prid miljonski zbirki. Veselice, od katerih bi samo ena vrgla 10.000 K čistega dobička, so seveda na Štajerskem nemogoče, ker nimamo Ljubljane. Vendar pa se bo milijon vinarjev nabralo v kratkem času, ako bodo naprednjaki porabili vsako ugodno priliko (vesele družbe, veselice, gostije itd.) in poleg CMD. tudi miljonski zbirki posvetili pozornost. Upamo pa tudi, da bodo naši rojaki na Kranjskem in Primorskem pripomogli k uspehu. Prispevki se pošiljajo na naslov: narodna stranka v Celju.

Drobitelj štajerske. V Vuzenici je umrla pretečni teden gospa Bruderman iz znane narodne rodbine Rotnerjeve v starosti 38 let. Pokopali so jo v soboto ob obilni udeležbi ulednih rodbin marbeškega okraja. — **Streja** je nenavadno razsajala pretekli teden na Muti. Ubila je v hlevu kravo in na dvorišču priklenenega psa. Udarjala je pogosto še v razne druge predmete, ki pa se niso užgali. Pač pa je zelo trpela električna napeljava, katera je menda največ krija tem nesrečam, ker ni prav izpeljana. — Nekaj dni prej je strela v Tibernah pri Vuzenici užgala hlev posestnika »Desetnika«. Zgorelo mu je dvoje živinčet vsa krma, gospodarski stroji, vozovi in orodje ter mu kljub zavarovalnici napravila mnogo škode. — **V Rogatcu** je umrl v pokojeni vodja zemljiške knjige Anton pl. Iljačić v 81. letu starosti. Služil je še pod Radeckim. — **Kopališče Rog. Slatino** je obiskalo do 10. julija 1068 strank s 1552 osebami.

Slovanec. 8. številka je posvečena Aškercemu spminu. Na naslovnih strani je Aškercova slika, na to sledi par spominov Prostoplava Kretanova in Fr. Govekarja, ki sta bila pesnikova prijatelja. Zanimiv je tudi potpis iz Sofije v Riški samostan. — Naročajte in širite »Slovana«.

Nogometna tekma bo v nedeljo ob 5. uri pop. na travniku pod Tivoli med prvim ljublj. moštvo in med društvom »Victoria« iz Sušaka. »Victoria« je najboljše društvo na Reki. To bo drugo hrvaško moštvo, ki bo igralo na naših tleh. Tekma bo zelo zanimiva.

Rekord v porotnih obravnavah. Novomeško okrožno sodišče bo v prihodnjem porotnem zasedanju doseglo rekord v številu, in

v vsebini porotnih razprav. Ze dosedaj se čuje o 13 slučajih, ki pridejo to pot na vrsto. In so večinoma sami takozvani težki in zanimivi slučajji, največ ubojev in umorov, par med njimi prav bestialnega značaja. Skoro gotovo pride na vrsto tudi tiskovna pravda: župan Rozman proti odgovornemu uredniku »Dol. Novic«, kanoniku Zlogarju ter piscema inkr. vikarju Supinu ter prof. Severju. Prečinska afera bo trajala najmanj 2 dni.

K zverinskem umoru v Št. Jerneju se nam poroča: Dotični mladi pohotnež in morilec je bil kot valenec pri trgovcu Volovcu. Poslopie, kjer se je zločin izvršil, je bolj zadej za hišami, pa še v Št. Jerneju. Eni pravijo, da je surovež deklico, ko jo je oskrnil, s kamnom tolkel po glavi, toliko časa, dokler ni izdihnila. Ker pa še ni bil prepričan, da je dekle res umrlo, jo je začel še z nožem suvati. Našli so blizo 20 sunkov z nožem. Iz drugih virov se zopet sliši, da jo je najprej s kladivom ubil, potem pa še z nožem razrezal. Vsekakor je ta zločin nekaj tako grozovitega, da jih je še sedaj mnogo, ki ne morejo verjeti, da bi bil tako mlad fant že taka — zverina.

V zadnjem trenutku. Mica Kovačeva, hočemo reči Košeletova iz Vel. Brusnice je dobila poželjenje po Ameriki. Kljub temu, da je bila drugače strogo na katoliški podlagi, je mislila, da lahko pusti dolgove nepravne za seboj v tej stari domovini. Imela pa je tudi dolg pri »birtu«, ki ji je marsikatero kapljico dal na »kredo«. V torek je bila namenjena se posloviti od tega starega sveta. Zato pa je še pravočasno zvedel njeni upnik, žel k odvjetniku v mesto in napravil hitro žepno rubežen. Čakal jo je že pri jutranjem vaku, pa je le ni bilo. Potem jo je počakal pri dopoldanskem vaku, in glej vruga, tu jo je pa dobil. Povabil je je v čakalnico I. razreda in hočeš nočeš morala je možu postaviti odšteti, kar je bila domačemu krčmarju dolžna. Dogodek je vzbudil med potniki mnogo »heca«.

Necloveški sin. Belgrajski visokošolec Mitetič je v noči od torka na sredo umoril svoje starše na bestialen način. Ko je policija udrla v njegovo sobo, je pričel streljati in je enega stražnika smrtno nevarno ranil. Po hudem boju je bil končno aretiran in je pri zaslišanju priznal svoje grozno dejanje. Izjavil je, da je staršje umoril le radi tega, ker ni hotel več čakati na dedščino.

Pastirsko pismo proti ženskim oblekam. V Benetkah je izšlo posebno pastirsko pismo tamošnjega patrijarha na vse župnike, ki se tiče odredb glede ženske obleke. V pastirskem pismu pravi patrijarh: Mi preklinjamo nošo onih ženskih oblek, ki omogočujejo nagoto na rokav, vratu in na prsih. Mi preklinjamo obleke iz prozornih pajčolanov, ki služijo le v to, do vzbujajo v ljudeh strast. Mi preklinjamo one ozke obleke, radi katerih se pozna vsa forma ženskega telesa. Jaz bom, tako pravi patrijarh, pri podelitvi zakramenta birme pogonal iz cerkve vse one dame, ki ne bodo dostojno oblečene. Dobro bi bilo, če bi patrijarh, pometal iz beneških cerkev tudi vse napol nage svetniške slike. Seveda, to ga pa čisto nič ne ženira.

Bismark z »loncem« v desni roki. V Draždanih na Saškem je prišlo na »Ringstrasse« te dni ponoči med angleškimi dijaki in policijo do ostrih konfliktov. 30 angleških študentov se je postavilo pred Bismarkov spomenik. Eden je na spomenik splezal in med velikim navdušenjem ostalih dijakov dal Bismarku v desno roko »lonce«. Ko je policija hotela aretirati študente, je bila prav pošteno tepena.

Strašni viharji v Mehiki. Iz Mehike prihajajo poročila o strašnih viharjih. Več sto ljudi je izgubilo svoje življenje. Cele pokrajine so docela uničene. Škoda znaša okolu 100 milijonov kron. Na tisoče ljudi je brez prenočišča.

Velika železniška nesreča pri Čikagu. V bližini Čikaga je vsled nenavadno goste megle zadel neki brzovlak z nekim osebnim vlakom. Oba vlaka sta bila zelo poškodovana. Dosedaj so potegnili izpod razvalin 13 mrtvecev in 25 težko ranjenih. Ko se je zgodila nesreča, se je takoj zbralo na licu mesta mnogo roparjev, ki so oropali trupla ponesečencev in nato hitro zginili.

Z golo sabljo. V ponedeljek ponoči je na Dunaju neki podporočnik z golo sabljo zasledoval po mestu nekega topničarja, ki ni hotel izvršiti nekih povelj. Podporočnik je pozval pri zasledovanju nekega stražnika, naj mu pomaga, kar je pa ta odklonil z motivacijo, da gre tu za čisto privatno vojaško zadevo. Konečno je podporočnik topničarja le dohitel in mu zaklical: »Položi sabljo ali pa udarim!« Topničar se ni branil, nakar so ga odpeljali v vojašnico. Občinstvo je bilo radi nasilnega zasledovanja silno razburjeno, posebno radi tega, ker je podporočnik nekaterim ljudem grozil s sabljo. Proti podporočniku je odredjena stroga preiskava.

Nesreča na Bodenskem jezeru. Na Bodenskem jezeru se je v ponedeljek neki čoln, ki je zašel v vodovje nekega virtenberškega parnika, prevrnil. Od sedmih ljudi se je rešila samo ena oseba. Ko se je zgodila nesreča, so v nekem drugem čolnu, ki je bil v bližini, ljudje vstali, nakar se je tudi ta čoln prevrnil. Pet ljudi je utonilo, dva možka sta se rešila. Ponesečenci so bili večidel dekleta v starosti 15—20 let.

Usodepolna zmota. Pri svatbi poštnega uradnika Chiobano v Bukarešti so dobili gostje vsled usodepolne zmote mesto likerjev, karbolovo kislino. Novoporočenca, njiju stariši in okolu 40 gostov so vsled zastrupljenja obležali na mestu mrtvi.

Upor v blaznici. V noči od nedelje na ponedeljek so se v Turinu v tamošnji blaznici uprli blazniki. Polastili so se vseh strežnikov in razbili vse pohištvo. Voljaki in orožniki, ki so prišli na lice mesta, so se morali umakniti, ker so blazniki zagrozili, da v slučaju, ako bi voljaki udrlj v hišo, pomečejo iz streh vse strežnike. Konečno se je ravnateljstvu posrečilo med upornimi blazniki in voljaki skleniti nekaj mir, nakar je nastal zopet red.

Stavka gostilničarjev na Češkem. Češki gostilničarji so bolevali hud boji proti podražanju piva. Ker pa dežela potrebuje denarja — je podražanje neizogibno. Zato so gostilničarji cele dežele (češki in nemški) sklenili, da bodo na dan otvoritve dež. zbora napravili stavko v celem kraljestvu. Pri važnosti, ki jo imajo danes gostilne v naši družbi, bo ta stavka nekaj velikanskega. Podražanje piva bi prineslo deželi 30 milijonov K. — Koliko pa bo škoda od stavke. In kako bo izgledalo v deželi, kjer se razmeroma skuha in izpije največ piva — to si more vsak sam misliti.

Promenadni koncert »Slovenske filharmonije« se vrši od ugodnem vremenu, danes od pol 7. do pol 8. ure zvečer v Zvezdi. — Spored: 1. Lehar: »Zene«, koračnica. 2. Verdi: Terzet iz opere »I due Foscari«. 3. Waldteufel: »Sirenski čar«, valček. 4. Wagner: Silka iz opere »Mojstri pevci Norimberški«. 5. Nedved: »Mili kraj« in »Zvezna«, pesni. 6. Thomas: »Mignon«-fragmente.

Loterijske številke. Praga: 37, 80, 86, 20, 13.

DRUŠTVA.

Društvo slovenskih učiteljev je otvorilo v ponedeljek 15. t. m. dva tečaja za svoje članice, in sicer štedenski kuharski in gospodinj-ski tečaj in štedenski šivalni tečaj. Vseh udeleženk je 30. Gospodinj-ski tečaj se vrši v prostorih dekliškega internata »Mladika«, vodi ga gđc. učiteljica Jerica Zemljanova. Voditeljica šivalnega tečaja, ki se vrši namestnem dekliškem liceju, je strokovna učiteljica gđc. Terezija Hubmayer. O tečajih bomo poročali svoječasno obširneje.

Prvo slovensko pevsko društvo »Lira« v Kamniku priredi koncert, ki se vrši v dvorani kamniškega zdravilišča v ponedeljo 21. julija 1912. Po sporedu ples. Začetek koncerta ob 4. uri popoldne. Vstopnina 50 vin. za osebo.

Naše konfiskacije pred sodiščem.

Včeraj popoldne se je vršila pred ljubljanskim deželnim sodiščem št. 79 obravnava radi konfiskacije našega lista dne 7. in 8. julija.

Senatu je predsedoval g. Vedernjak, v tanga sta bila deželnosodni svetnik Potrato in dr. Presker. Državno pravdnštvo je zastopal dr. Pajnič, naše uredništvo glavni urednik dr. Ivan Lah.

Dne 7. in 8. julija, torej takoj po slavnostnem Ribnikarjevem procesu, v katerem je doživel deželni odbornik dr. Lampe tako strašno blamažo, je vzel državni pravdnik v roke veliki svinčnik in naš list kar prekinjek konfisciral. Dne 7. julija nam je zaplenil nič manj kakor 299, dne 8. julija pa 84 vrstic. V konfisciranih člankih oziroma noticah nismo zagrešili ničesar drugega, kakor da smo opozarjali slovenski narod na ta škandalozni proces, kritizirali čudno postopanje drž. pravdnika dr. Neupergerja in ožigosali sramotno vlogo, katero sta igrala deželna odbornika dr. Lampe in Pegan kot ovadulca. Pomudili smo se tudi malo pri izpovedbah nekaterih prič in prinesli neko sliko, katera je dva meseca popreje brez vsake ovire pasirala cenzuro.

Konfiskacije so bile nekaj tako nezalaganega, da smo se morali pritožiti proti njim, da slišimo učene razloge državnega pravdnštva, ki so bili povod konfiskacijam.

In nismo se zmotili. Državni pravdnik dr. Pajnič je v svojem govoru povdarjal — čujte in strmite —, da je bilo v konfisciranih člankih hujskanje zoper — deželni odbor, klerikalno stranko, nekatere priče v procesu in zoper državnega pravdnika dr. Neupergerja, kar pa ni dovoljeno. Če bi torej dotični članki zagledali beli dan, bi se lahko zgodilo kaj zelo hudega in to je bilo treba preprečiti. Kar se pa tiče konfiskacije slike, ki je bila že enkrat v listu, se dr. Pajnič ne zdi nič čudnega, če poprej ni bila konfiscirana. Državno pravdnštvo je pač sedaj spoznalo, da je dotična slika nevarna, ker vsebuje nevarne pretnje in hujskanje zoper neko osebo. Zato predlaga, da se vse konfiskacije v celem obsegu potrdijo.

Dr. Lah je v svojem govoru naglašal čudno prakso drž. pravdnika, ki klerikalnim listom pušča, da hujskajo zoper napredno stranko in naprenjake kolikor hočejo, naprednim listom pa ne dopušča niti najmanjših opravičenih kritik. To je jasno razvidno iz konfisciranih člankov. Članki so imeli le namen, pokazati ljudstvu, kako podlih sredstev se poslužujejo klerikalci v boju proti svojim političnim nasprotnikom, obenem pa tudi čudno postopanje drž. pravdnika dr. Neupergerja pri razpravi. In to je bilo dosedaj vedno dovoljeno. Predlaga, da se konfiskacije razveljavijo.

Senat je po trideseturnem posvetovanju potrdil konfiskacije vseh konfisciranih člankov, oziroma notic, razveljavil je le konfiskacijo slike, ki je bila že enkrat priobčena in konfiskacijo sledeče notice, iz katere naši čitatelji lahko razvidijo, kaj se vse v Ljubljani konfiscira. Notica se glasi:

Jančigaj se je kot priča v Ribnikarjevem procesu pripeljal iz Toplice v Lončaričevem avtomobilu. Ker se Jančigaj dela za naprednjaka, je menda to zanj najboljšo potrdilo.

In drž. pravdnštvo je videlo v tej notici hujskanje zoper Jančigaja in Lončariča. Res za počti!

Pri utemeljevanju razsodbe je g. Vedernjak povdarjal, da je v konfisciranih vrstah res zelo mnogo notic, ki drugače ne bi moglo biti konfiscirane, vendar pa tvorijo v zvezi s članki in drugimi noticami hujskanje zoper deželni odbor, klerikalno stranko, državnega pravdnika dr. Neupergerja in razne priče v procesu, vsled česar je sodišče moralo potrditi tudi konfiskacije teh notic.

To smo tako že v začetku pričakovali. Državni pravdnik dr. Pajnič se bo proti razveljavitvi konfiskacije slike pritožil v Gradcu. Za osebo nevarno!

Najnovjša telefonska in brzojavna poročila.

BOSANSKE ŽELEZNICE.

Dunaj, 17. julija. Bilinskega organ »Allgemeine Korrespondenz« poroča, da se vsled neuspelih dogovorov med skupnim finančnim ministrom in bosanskim saborom odgodi zgradba bosanskih železnic. To je izjavil v zadnjem skupnem ministrskem svetu Bilinski, dasi je vojni minister Auffenberg iz strateških razlogov zahteval neodvlačno zgradbo železnic.

IZVRŠILNE NAREDBE K NOVEMU BRAMB-NEMU ZAKONU.

Dunaj, 17. julija. Vojno ministrstvo je izdelalo izvršilne naredbe k novemu brambnemu zakonu. Te naredbe izidejo začetkom meseca avgusta. V teh naredbah bodo imenoma naštetih vsi oni učni zavodi, ki dajejo pravico za enoletno službovanje v vojski. Kakor zatrjujejo, bo število teh zavodov znatno večje kakor v starem brambnem zakonu.

REZULTAT LJUDSKEGA ŠTETJA IZ L. 1910.

Dunaj, 17. julija. Po definitivnem rezultatu ljudskega štetja z dne 31. januarja 1910 je štela Ljubljana 41.727 prebivalcev. Izmed teh je bilo 33.846 Slovencev, 5950 Nemcev, 360 Čehov, 95 Hrvatov in Srbov in 290 Italijanov. — Ljubljanska okolica je štela 51.699 prebivalcev. Med temi je bilo 50.034 Slovencev in 1184 Nemcev. — Celje je štelo 6919 prebivalcev, med temi je bilo 2027 Slovencev in 4625 Nemcev. — Maribor je štela 27.994 duš, med temi 22.153 Nemcev in 3823 Slovencev. — Ptuj je štela 4625 prebivalcev, med temi samo 602 Slovencev (?) in 3672 Nemcev. — Celovec je imel 28.911 prebivalcev. Med temi Slovencev 1761, Nemcev pa 25.582. — V Pulju je bilo 70.499 prebivalcev. Med temi 3524 Slovencev, 16.443 Hrvatov, 30.902 Italijanov in 9046 Nemcev. V tem mestu so torej Italijani v manjšini. — Gradec je štela 151.781 prebivalcev, med temi samo 1050 Slovencev.

SRBSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK NA DUNAJU.

Belgrad, 17. julija. Srbski ministrski predsednik Marko Trifković odpotuje jutri na Dunaj. Ker se je temu potovanju takoj pričel pripisovati politični pomen, se poroča, da potuje Trifković na Dunaj le radi svoje bolezni, ter bo v nekem sanatoriju ostal par dni. Politiškega pomena pa to potovanje nima prav nič.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Kompletna otročja posteljica in mali vozček (Puppenwagen) se proda. Natančneje v »Prvi anončni pisarni«.

Eno ali dve učeni poštenih staršev se takoj sprejme k ženskemu krojaštvu. Več Florjanska ulica št. 12. I. 490—3

Oddaja lova!

V zakup se odda za dve leti del poljskega lova občine Mavčiče. Lov je oddaljen četrt ure od Medvode.

Pojasnila daje trgovec gosp. Josip Perdan v Ljubljani.

Popolnoma nanovo prenovljena

gostilna pri „Leonu“

Florijanska ulica šte. 6

se priporoča slav. občinstvu iz mesta in dežele. Točijo se najboljša, zajamčeno pristna dolenska, štajerska in istrska vlna, kakor tudi vedno sveže dvojno marčno pivo iz sodčka. — Mrzla in gorka kuhinja vedno na razpolago. Za obilen obisk se v ljudno priporočata

Leon in Fani Pogačnik.

Salon za fotografiranje in seje

Kakor pomladansko solnce

ogreva in oživlja, tako blagodejno razvedruje z zanimivimi slikami in lepim čtivom »Slovenski Ilustrovani Tednik« svoje čitatelje.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1911 614,5 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog nad 42,000.000 K. Rezervni zaklad nad 1,300.000 K.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjizice drugih denarnih zavodov. Obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka. — Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo.

Poslovanje nadzoruje c. kr. deželna vlada.

Izključena je vsaka špekulacija in izguba vložnega denarja.

Posoja na zemljišča in poslopja proti 5% obrestim in najmanj 1/2% amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Njegov obraz se je stemnil. Kake misli so mu zarotile po glavi? Nekaj nenavadnega se je moralo zgoditi v njem tisti trenutek, zakaj plemič je videl, kako so začele drhteti mišice na njegovem obrazu. In kakor nekaj Ivan Nevstrašni, tako je tudi Passavant nenadoma sprožil roko proti njegovemu licu in kriknil:

— Kaj imate na licu. Kaj pomeni ta roka? ...

— Krvaveča roka je!
— Katera roka? je kjenil plemič, ki se ga je polastil čuden strah. Kako znamenje je to, Vsi svetniki, sedaj žari v sami krvi... in sedaj pronica kri...

Saitano se je vzravnil in je uprl motne oči v plemiča.

— Hotel sem ukrotiti človeško zver v sebi. Pa ni bilo mogoče. Ostal sem človek radi gotovih živalsko-človeških instinktov. Ta roka?... To je roka človeka, ki me je udaril po licu. Jaz, Saitano, kralj v kraljestvu vede, jaz, ki hitim Velikemu Delu naproti sem bil udarjen v lice, kakor konjski hlapec...

— To je grozno, je zamrmral Passavant. Pa kako, da je ostala roka na licu. S kako močjo je bila pridržana?... Ah, zopet izginja! ...
— Glejte, je dejal Saitano smehljaje. Glejte te tekočine; preizkušal sem jih mnogo na sebi. Bil sem klofutan in hotel sem jih mnogona žaljenje ne izgine nikdar iz mojega spomina... In s pomočjo teh tekočin sem dosegel...

— Izginila je, ga je hipno prekinil plemič.
— Le navidezno, je dodal Saitano in se zamračil. Zakaj popolnoma izgine šele, ko pride dan in ko boste vi...

— Kadar se mi bo zahotelo ljubezni, I podmolko dejal Passavant, ponudim svoje življenje nji, ki si jo izvoli moje srce. Če bodo gluha njena ušesa, poidem od nje. To je vse.

Odgovarjal je z ledeno mrzlostjo. Carodejec je zrl vani in zdelo se je, da ni pristopen za plemičeve besede. Skomizgnil je z ramami, zamahnil z roko in se dotaknil s prstom prve police železne omare. Njegov pogled je začel razlagati svoje blago. Glas se mu je izpremenil in govoril je skoro s krikom:

— Ha, strupi in pijače, kaka igrača je vse to!... Tukaj pa je moje delo, tukaj stoji pijača, ki vzbuja k življenju, pijača, ki je rešila Lavro d' Ambrun, smrtonosno zadeto. Pijača, ki mi preobrazil jelena, ki uniči in vstvari spomin, ki spreminja mišljenje, ki more napraviti iz poštenjaka in junaka, kakor ste vi, najpoddeljšega strahopetca... Kaj menite o tem?

Menim, da bi mi ostalo v tem slučaju toliko poguma, da bi se usmrtil? ...

Saitano ni odgovoril. Molk je vladal nekaj hipov v sobi. Carodejec je mislil:

— Nit' ozrl se ni na mramorno mizo. Zakaj ni ta krasni človek moj prijatelj? Bil bi mi silen zaščitnik pri mojem delu, varoval bi me s svojo neustrašenostjo, s svojo poštenostjo, s svojim mirom, ki ga ni moglo porušiti ničesar na svetu.

Vzdihnil je. Passavant je mirno čakal, kako se izteče današnji obisk. Saitano se morebiti še ni odločil. Dobro je vedel, da ima moč, pogubiti vsakogar, ki se je izgubil v njegovo okrožje. Tudi danes je bil plemič v

„DAN“ se prodaja

1. V Gorici: Karol Schmelzer, Južni kolodvor Ter. Leban, Corso Verdi 20, Jan, Sardagna, Gosposka ul. 9, U. Likar, državni kolodvor.
2. V Kranju: Adamič, Glavni trg; Rant; Šiferer na kolodvoru.
3. Na Bledu: Pretnar in A. Wölfling.
4. V Bohinjski Bistrici: M. Grobotek.
5. V Radovljici: Oton Homan.
6. V Škofji Loki: M. Žigon.
7. V Idriji: tiskarnar Sax.
8. V Cerknici: K. Werli.
9. Na Rakeku: A. Domicelj.
10. V Gor. Logatcu: Josip Rus.
11. V Postojni: I. Marinčič.
12. V Št. Petru na Krasi: K. Schmelzer.
13. V Novem Mestu: Josip Kos.
14. V Opatiji: A. Tomašič.
15. V Reki: J. Trbojevič.
16. V Divači: K. Schmelzer.
17. V Komnu: A. Komel.
18. V Nabrežini: K. Schmelzer.
19. Na Zidanem mostu: M. Peterman.
20. V Celju: Zvezna trgovina.
21. V Mariboru: Vilko Weixl.

„Učiteljska tiskarna“

v Ljubljani
r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica šte. 8

je najmoderneje urejena in opremljena za tisk vsakovrstnih tiskovin: knjig, brošur, urad. tiskovin, not, lepakov, vizitk, in kuvert.

Litografija. - Stereotipija. - Najmoderneje črke in okraski. Tisk v različnih barvah. Najfinejša izvršitev. Solidna in točna postrežba.

„DAN“ se prodaja v Ljubljani v sledečih tobakarnah

- JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČEŠARK, Šelenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
ŠUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilsnerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
UŠENIČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRŽAJ, Sp. Šiška.

- WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKAVRH, Sv. Jakoba trg
SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREGO, Sv. Petra cesta.
KUSAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica.
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
KLANŠEK, Tržaška cesta.
JEZERŠEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glince.
STRKOVIC, Dunajska cesta.
ŠTRAVS, Škofja ulica.
TULACH, Dolenjska cesta.

T. MENCINGER, Ljubljana

Resljeva cesta 3 - Sv. Petra cesta 37 in 42 - Martinova cesta 18.

Špecijska in delikatesna trgovina, žgalnica za kavo z električnim obratom in vročim zrakom. **Specialiteta!** **Žgana kava.** **Specialiteta!**

Posebna mešanica . . . kg K 480 || Kavarnarska mešanica . . . kg K 4—
Ljubljanska mešanica . . . „ 440 || Tržaška mešanica . . . „ 360

Na vogalu Resljeve ceste **vinarna**. Odprta ob delavnikih do 9. zvečer, ob praznikih dopoldne. Vsak dan sveže: kuhana praška, graška, sirova šentdanijska gnjat in dunajske klobasice.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, M. sini trg št. 5.

naznanja

okasijsko prodajo

poletnih oblek in slamičkov za gospode in dečke, ter poletne danke, fekcije z globoko reduciranimi cenami.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani
izvršuje vsa tiskarska dela okusno in po zmernih cenah.
Zaloga županskih in drugih uradnih tiskovin.

Prihod vlakov v Ljubljano iz:

Dunaja	12:55	3:10	4:48	5:55	9:56	12:47	5:21	8:58	5:31
Trsta	12:02	4:09	9:04	11:21	2:51	6:12	9:47	11:45	
Trbiža	7:23	9:51	11:14	4:20	7:00	8:15	11:23		
Kamnika	6:42	11:00	2:41	6:15	10:30				
Rudolfovega . .	8:59	3:00	9:13						
Kočevja	8:59	3:00	9:13						
Vrhniko	6:38	10:36	7:23						

* Brzovlak. ** Vozi ob nedeljah in praznikih.

Odhod vlakov iz Ljubljane proti:

Dunaju	12:08	12:18	4:39	7:50	11:26	3:11	6:32	9:53	10:45
Trstu	1:20	3:22	5:13	6:03	10:02	1:06	5:41	8:28	
Trbižu	7:47	6:52	9:09	11:30	3:32	6:25	10:00		
Kamniku	7:27	11:50	3:12	7:15	11:00				
Rudolfovem . .	7:32	1:31	7:44						
Kočevju	7:32	1:31	7:44						
Vrhniko	7:35	1:18	8:10						

* Brzovlak. ** Vozi ob nedeljah in praznikih. † Od 26. maja oziroma 1. julija.

Del. glavnica: K 8,000.000. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2. (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celoveu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in agencija v Gradežu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kavarna Leon
Celo noč odprto
Celo noč odprto

njegovi oblasti, le napeti bi bilo treba mozgane in mreža bi se zadržila nad njim. Trikrat že je čarodejec prital Hardyja tik k smrti, pa trikrat je usoda hotela drugače. In usodi Saitano ni hotel kľubovati.

— Plemič, je dejal in pretrgal molk; njegov glas je bil tako poln mehkości, da se je Passavant presenečen ozrl nanj. Dvakrat sem vas imel na mramorni mizi in dvakrat ste me premagali. Speljal sem vas v kamenolom, da bi poginili gladi in žeje in strahu. Rešili ste in ste prišli sem, da se maščujete. Pravkar ste me smatrali za bebca in ste odložili bodalo. In sedaj, sem li še vedno bebec v vaših očeh?

— Ne! je dejal Passavant.

— In zakaj me ne ubijete?

— Ker se ne srdim več na vas. Ne razumem vas. Ne vem, kdo ste. Ne vem natanko, kaj hočete. Vidim pa, da vas ne vodi sovraštvo zoper mene. Predno grem odtod, si dovolim reči vam besedo, vam globokomnemu učenjaku, ki se poganja za uresničitvijo visokoleteče misli v višave, kamor jaz ne morem slediti, besedo, ki se vam bo zdela morebiti siromašna, ki pa je zame popolnoma naravna.

— Recite! je vzkliknil zvedavo Saitano.

— To-le mislim: da dokončate svoje delo in svoje poskuse, bi morali usmrtiti tri žive ljudi, privezavši jih na te klopi. Tako vsaj se mi zdi . . .

— To je gola resnica. Potreboval sem njih kri, je zavzdihnil Saitano.

— Brancaillon, Bradaille in Bruscaille bi morali biti žrtvovani, da bi živel nekdo drugi. Če bi bil Brancaillon bi si dejal: glava se mi

naj razleti, če bi razumel, zakaj bi moral dati ravno jaz svoje življenje za druge. Moje je življenje in mi je dražje od tisoč drugih življenj, ki me obdajajo, in naj si imajo biti večna! Branil bi se zagotavljam vas! Vaše raziskovanje je zločinsko do najvišje mere, ljubi mojster! . . .

Saitano se je nasmejal. Položil je svojo suho roko na plemičevo ramo, ki je vzdrltel ob tem dotikljaju.

— Otrok ste, plemenit otrok, je dejal. Ne veste, da je vojska, boj brez usmiljenja poglaviti zakon človeške bestije. Tudi v naravi je prvi ta zakon. Življenje se redi s smrtjo. Ni pod solncem človeka, ki bi si ne imel očitati kopo zločinov. Pa niti ne ve zanje, ker ne misli nanje, ker izvirajo iz potrebe po ohranitvi lastnega življenja. Ne veste, da je ta potreba vzrok pri ljudeh kakor pri živalih moralnih misli. Najmanj zločinski se zde tisti, ki ubijajo z bodalom in z mečem. Pa pustiva vse to; ne trudite se s takimi mislimi. . . Prišli ste sem z namenom, da me kaznujete in odhajate, ne da bi mi storili kaj žalega. Le še par trenutkov se pomudite pri meni.

Saitano se je sklonil in odprl spodnji del omare. Passavant se je radovedno ozrl tja in zagledal vse polno pergamentnih listov, čistih in zamazanih. Vmeš se je nahajalo par malih skrinjic. Eno takih je vzel čarodejec v roko, nesel jo na mramorno mizo in jo postavil na isto mesto, kjer je nekdanj ležala plemičeva glava. Izmed pergamentov pa je poiskal staro, rmeno, zamazano listino.

- „Dan“ je edini slovenski neodvisni politiški dnevnik.
- „Dan“ je najbolj informirani slovenski dnevnik.
- „Dan“ je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.
- „Dan“ je najodločnejši neodvisni jutranji list.
- „Dan“ je najcenejši napredni dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinajev, s pošto mesečno le K 170.
- „Dan“ je razširen v najširših ljudskih slojih, ker ga vsakdo rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu učitelstvu, vsem učiteljskim društvom in vsem okraj. učiteljskim knjižnicam

po vsebini in opremi krasno Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga stane 3 K, — broširana 2 K 60 vln., s poštnino 26 vinarjev več.

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.